

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент
(назва магістерської програми)

на тему: **«ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ**
СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ»
(назва теми)

Виконавець:
студентка ЦЗФН 6 курсу 8 групи

Мігель Світлана Максимівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Баранова Вікторія Глібівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Формування фінансового потенціалу страхової компанії зростає в умовах сучасної економіки, де фінансові ризики та непередбачувані обставини стають невід'ємною частиною бізнесу. Страхові компанії викликають особливу увагу, оскільки їхня діяльність безпосередньо пов'язана з управлінням ризиками, фінансовими резервами та капіталами. Формування фінансового потенціалу є ключовим фактором для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності страхової компанії. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє страховим компаніям не лише успішно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, але й активно розвиватися на ринку, впроваджуючи інновації та підвищуючи якість обслуговування.

На глобальному рівні, страховий ринок стає все більш конкурентним та динамічним, що вимагає від компаній швидкої адаптації до змін і впровадження нових стратегій щодо використання фінансових ресурсів. У цьому контексті формування фінансового потенціалу набуває особливого значення, адже він виступає основою для реалізації стратегічних цілей компанії. Вивчення аспектів формування фінансового потенціалу в контексті страхової діяльності сприяє глибшому розумінню механізмів, що впливають на ефективність страхових компаній, й може стати корисним для розробки рекомендацій щодо оптимізації управлінських практик у цій галузі, тому питанням формування фінансового потенціалу присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: В. Баранова, Г. Бикова, П. Бондаренко, Н. Брегін, Н. Давиденко, А. Єрмошенко, К. Ільїна, О. Кнейслер, О. Кунцевич, Г. Лукарш, І. Ненно, Т. Паєнтко, П. Стецюк, О. Толстих, Т. Чайка та ін. Разом з тим, сучасні умови господарювання потребують змін у розвитку систем формування фінансового потенціалу страхових компаній, адже змінюються не тільки умови господарювання (зовнішні фактори), але й інструменти управління та технології здійснення витрат (внутрішні фактори).

Мета дослідження є аналітичне дослідження формування фінансового потенціалу страхової компанії.

Завдання дослідження:

- розглянути економічну сутність фінансового потенціалу страхової компанії;
- охарактеризувати ресурсний підхід до формування фінансового потенціалу страхової компанії;
- охарактеризувати механізм формування фінансового потенціалу страхових компаній в Україні;
- оцінити фінансову діяльність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- оцінити формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- провести економіко-математичне моделювання формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- охарактеризувати зарубіжний досвід та особливості формування

фінансового потенціалу страхових компаній;

- охарактеризувати використання фінансового контролінгу при формуванні фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- запропонувати рекомендації щодо удосконалення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Об'єкт дослідження є процес формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Предмет дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Методи дослідження Метод аналітичних коефіцієнтів, горизонтальний аналіз, аналіз абсолютних і відносних показників, зрівняльний аналіз, однофакторне та багатфакторне прогнозування моделі формування фінансового потенціалу.

Інформаційна база дослідження дослідження складають наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців з теорії фінансового потенціалу; законодавчі та нормативні акти України; статистичні показники НБУ та ІншурансТОП; показники річної фінансової звітності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»; науково-методична література; матеріали періодичних видань, зарубіжна наукова література.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (84 найменування) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 108 сторінок. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 23 таблиці, 26 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 тези: «Вплив зовнішніх факторів на фінансовий потенціал на прикладі ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» 15 листопада 2024 р. Київ. КНЕУ.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У роботі розглядаються теоретичні основи формування фінансового потенціалу страхової компанії - розглянуто економічну сутність фінансового потенціалу страхової компанії; охарактеризовано охарактеризувати ресурсний підхід до формування фінансового потенціалу страхової компанії; охарактеризовано механізм формування фінансового потенціалу страхових компаній в Україні.

Аналітично досліджено формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» - оцінено фінансова діяльність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»; оцінено формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»; проведено економіко-математичне моделювання формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Запропоновано напрямки удосконалення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» - охарактеризовано зарубіжний досвід

та особливості формування фінансового потенціалу страхових компаній; охарактеризовано використання фінансового контролінгу при формуванні фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»; запропоновано рекомендації щодо удосконалення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

ВИСНОВКИ

Проведене у кваліфікаційній роботі дослідження формування фінансового потенціалу страхових компаній дозволило сформулювати наступні висновки та пропозиції:

1. На основі аналізу різних джерел інформації було виявлено різноманітність тлумачення фундаментального поняття «потенціал» і похідного від нього «фінансовий потенціал». Погоджуємося з науковцями, які пропонують три основні підходи до розуміння потенціалу: ресурсний потенціал, соціальноорієнтований потенціал і результативний потенціал.

Розглядаючи питання прогнозування потенціалу у фінансовому плані, слід зазначити, що фінансовий потенціал як економічна категорія має такі характеристики: він відображає об'єктивно існуючі відносини між фінансовими суб'єктами в ситуації формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Це напрямок, який формується за рахунок диверсифікації фінансових ресурсів та виникнення нових можливостей, особливо під впливом інформаційних технологій.

Теоретичні узагальнення підкріплюють уявлення про те, що фінансовий потенціал суб'єкта господарювання об'єднує власність і приносить прибуток для обслуговування фінансових зобов'язань, пристосування до теперішніх і майбутніх витрат, а також надання послуг.

Термін «фінансовий потенціал страхової компанії» визначається як ключовий елемент ресурсного потенціалу страховика, доступних для операцій зі страхування, інвестицій, перестрахування та фінансової стійкості.

2. Фінансовий потенціал страхової компанії є домінуючим чинником її діяльності за фінансовими ресурсами, якими вона оперує. Страхова компанія може використати ці грошові ресурси для виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками, підтримки стійкого фінансового стану, зниження інфляційного тиску та пропонування інноваційних страхових послуг, які можуть бути більш прибутковими на страховому ринку.

3. Механізм формування фінансового потенціалу страхових компаній у межах фінансових можливостей на страховому ринку України є дійсно важливим, особливо з огляду на невід'ємний ризик, що супроводжує рух коштів. Різні форми надходжень грошових коштів визначають, як мають формувати та розподіляти фінансові ресурси, і, таким чином, виражати результати діяльності компанії – або дохід, або збиток. Крім того, розподіл коштів між зацікавленими сторонами в рамках страхових зв'язків виглядає складним і різним.

Повинен існувати логічний зв'язок між використанням капіталу страхової компанії та сумою формування фінансового потенціалу для оптимізації фінансових ресурсів з метою зміцнення фінансового стану страхової компанії та

посилення його фінансових можливостей. Це визначається не тільки характером діяльності страхової компанії, а й стадією фази фінансового потенціалу, кон'юнктурою страхового ринку. Матеріальною основою фінансового потенціалу страхової компанії є внутрішні та зовнішні джерела формування капіталу, основними цілями якого є управління капіталом та створення належної ієрархії завдань в страхової компанії на різних рівнях.

Комплексний підхід до дослідження грошових потоків у страховій компанії дозволяє за таких умов виявити комплексну ефективність страхової, інвестиційної, перестрахової діяльності. Аналіз змін як функціональної, так і структурної форми, а також фінансових операцій і операцій у страховій діяльності дає змогу підвищити фінансову стійкість.

4. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра виконана за матеріалами страхової компанії ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» має багаторічний досвід роботи на страховому ринку України. Аналізуючи та оцінюючи фінансову діяльність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» можна зробити наступні висновки. З 2020 по 2023 рік спостерігалася послідовна тенденція зростання чистих зароблених страхових премій. Зокрема, у 2021 році відбулося збільшення обсягу продажів на 16,0%, а потім зростання на 16,8% у 2022 році і у 2023 році спостерігалось значне зростання на 34,3%. Деяке зниження темпів приросту підписаних премій пов'язано з тим, що діяльність страхової компанії в 2022 році відбувалася в умовах фінансової нестабільності та під час воєнного вторгнення російської федерації в Україну. Також у ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» було зростання власного капіталу на 11,8% у 2023 році. Таке зростання пояснюється насамперед зростанням капіталу у дооцінках на 38,7%. Частка нерозподіленого прибутку у структурі капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» знизилась на 3,8% у 2023 році порівняно з 2022 роком.

5. Оцінка абсолютних та відносних показників, коефіцієнтів формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», а також дослідження стану та динаміки фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» з 2020 по 2023 роки, зроблено висновок про позитивний рівень страхової діяльності, зниження інвестиційної діяльності, значного зниження перестрахової діяльності, та проблем з балансом фінансової стійкості страхової компанії.

Протягом усього аналізованого періоду спостерігалось послідовне та стабільне зростання загального обсягу страхових премій, зібраних ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Ця тенденція до зростання відображає загальне розширення страхових операцій. Подібним чином, страхові виплати також зросли на протязі аналізованого періоду на 63,4%. Стосовно важливих відносних показників, зокрема рентабельності активів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», яка свідчить про економічну ефективність використання активів, спостерігалось зростання в цілому за аналізований період на 16,8%. При оцінці прибутковості інвестування страхових резервів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» протягом 2020-2023 років бачимо, що ефективність інвестиційної діяльності має мінливий характер. Зокрема, прибутковість інвестування страхових резервів знизилась з 6,2% у 2020 році до 5,7% у 2021 році та зросла до 11,5% у 2022 році. І знов вона зросла до

17% в 2023 році. Коефіцієнт короткострокової ліквідності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» протягом 2020-2023 років зазнав деякого зниження. Зокрема, він знизився з 0,054 у 2020 році до 0,002 у 2023 році. Таке зниження означає помітне зниження спроможності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» виконувати короткострокові фінансові зобов'язання, використовуючи наявні грошові кошти. Також було докладно проаналізовано стан та структуру страхових резервів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» та зроблено висновок про ефективне їх формування.

6. Провівши аналіз фінансового стану та страхових резервів, оцінивши фінансовий потенціал ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», було зроблено прогноз щодо страхових резервів з використанням однофакторної та багатофакторної моделей регресійного аналізу. Розрахунки показали можливе зниження страхових резервів на рівні -0,102. Таким чином, використовуючи як однофакторну, так і багатофакторну моделі, ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» не має можливостей покращити свій фінансовий потенціал у 2024 році. Необхідно оцінити необхідний обсяг страхових резервів, сприяти фінансовій стабільності та ефективно зменшувати ризики. Такий підхід дозволить ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» мінімізувати потенційні фінансові зобов'язання, гарантувати надійний страховий захист і підвищити свою конкурентну перевагу на страховому ринку України.

7. Охарактеризовано міжнародні тенденції формування фінансового потенціалу страхових компаній провідних країн світу на міжнародному страховому ринку. Стає очевидним, що вони акумулюють і контролюють величезні фінансові ресурси та є «основними гравцями» на фінансових ринках.

8. У контексті підвищення ефективності формування фінансового потенціалу страхової компанії в роботі поглиблено організаційно-економічні засади використання фінансового контролінгу. Ця система надає цінну інформацію, яка допомагає в процесі прийняття рішень.

Впровадження управлінської концепції фінансового контролінгу в діяльність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» є надзвичайно важливим. Для досягнення цього рекомендується поетапний підхід, починаючи з початкового етапу проведення консультацій з питань внутрішньofірмового фінансового контролінгу. Далі буде навчання персоналу та встановлення посади головного контролера. Згодом відбудеться формування служби фінансового контролінгу, яка з часом може перерости у відділ управління фінансового контролінгу. Основним завданням цього відділу буде розробка внутрішньofірмової системи контролінгу за фінансовим потенціалом, яка зосереджена на формуванні фінансового потенціалу страхової компанії. Ця система слугуватиме динамічною інформаційною базою, що дозволить визначити ефективні стратегії для вдосконалення існуючих методів і розробки нових інструментів для посилення фінансового потенціалу як у поточному, так і в майбутньому періодах.

9. Стратегічні цілі ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» охоплюють низку ініціатив, таких як формування фундаментальної бізнес-стратегії, інновації та впровадження нових страхових продуктів разом із відповідними тарифними політиками, впровадження нових технологій, підвищення кваліфікації

персоналу, залучення додаткового капіталу, дослідження нових сегментів страхового ринку, доопрацювання організаційної структури та інше.

Для підвищення фінансового потенціалу важливо відзначити: ефективний операційний контроль ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», синхронну координацію дій підрозділів при розробці та виконанні операційних планів страхової компанії, аналіз відхилень та їх вплив на поточні плани страховика, оцінка динаміки грошових потоків і факторів впливу, надання інформації для оперативного управління, формулювання заходів і пропозицій щодо активізації фінансової діяльності, ретельний нагляд за виконанням операційних завдань страховика.

Таким чином, проведені дослідження дають можливість надати рекомендації, які дозволять страховим компаніям досягти необхідного рівня фінансового потенціалу та конкурентоспроможності. Ці рекомендації призведуть до збільшення фінансового потенціалу, досягнення цілей, динамічного розвитку, зниження ризиків та посилення позицій на страховому ринку України.

АНОТАЦІЯ

Мігель Світлани Максимівни, «Формування фінансового потенціалу страхової компанії»,
(*прізвище та ініціали студента*) (*назва кваліфікаційної роботи*)
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за магістерською програмою
«Фінансовий та страховий менеджмент»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2024__ рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – є процес формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

У роботі розглядаються теоретичні основи формування фінансового потенціалу страхової компанії - розглянуто економічну сутність фінансового потенціалу страхової компанії; охарактеризовано охарактеризувати ресурсний підхід до формування фінансового потенціалу страхової компанії; охарактеризовано механізм формування фінансового потенціалу страхових компаній в Україні.

Аналітично досліджено формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» - оцінено фінансова діяльність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»; оцінено формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»; проведено економіко-математичне моделювання формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Запропоновано напрямки удосконалення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» - охарактеризовано зарубіжний досвід та особливості формування фінансового потенціалу страхових компаній; охарактеризовано використання фінансового контролінгу при формуванні фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»; запропоновано рекомендації щодо удосконалення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Ключові слова: фінансовий потенціал страхової компанії.

ANNOTATION

Migel S.I., «Formation of the Financial Potential of an Insurance Company»,
(*students surname and initials*) (*work title*)
thesis for Master degree in specialty «072 Finance, Banking, Insurance, and Stock Market»
under the program «Financial and Insurance Management»,

The master's qualification thesis consists of three chapters. The object of the research is the process of forming the financial potential of the PJSC "IC"PZU Ukraine".

The paper examines the theoretical foundations of forming the financial potential of an insurance company, discussing the economic essence of the financial potential of an insurance company. It characterizes the resource approach to the formation of the financial potential of an insurance company and describes the mechanism for forming the financial potential of insurance companies in Ukraine.

The analytical part investigates the formation of the financial potential of PJSC "IC"PZU Ukraine" assessing the financial activities of the company, evaluating the formation of its financial potential, and conducting economic and mathematical modeling of the formation of the financial potential of PJSC "IC"PZU Ukraine"

The paper proposes directions for improving the formation of the financial potential of PJSC "IC"PZU Ukraine" This includes an overview of foreign experiences and specific features related to the formation of the financial potential of insurance companies, the characterization of the use of financial controlling in forming the financial potential of PJSC "IC"PZU Ukraine" as well as recommendations for enhancing the formation of its financial potential.

Keywords: financial potential of an insurance company.